

zacija analfabetskih tečajev u vojski što bolje i uspešnije izvede. Obuku nepismeni vojnika u kasarnama vršiče učiteljji osn. škola, koje školski nadzornik u sporazumu s komandantom dotične jedinice budu ozredili. Ovi će učitelji u tečajevima raditi van školskih časova i rad njihov u tečaju ne sme biti na štetu rada osnovnoj školi. Na ime nagrade izplaćica se svim učiteljima po 40 Din od svakog abučenog vojnika, za koga školski nadzornik i komandir jedinice budu utvrdili da je postigao povoljan uspeh iz nastave čitanja, pisanja i računa. U odeljenima ovih tečajeva ne treba da budu u veliki broj analfabeta. Tečajevi moraju trajati najmanje tri meseca. Vreme za obuku vojnika određuje komandant vojne jedinice u sporazumu sa školskim nadzornikom. Po završetku tečaja podneće školski nadzornik izveštaj sa izpitnom pozivnicom, koju će potpisati komandir jedinice i školski nadzornik. U pozivnici moraju biti upisane ocene uspeha svakoga analfabeta.

Analfabetski tečajevi u vojski imaju svoj posebni prosvetni značaj i ovim tečajevima treba pokloniti ozbiljnu pažnju.

Uvek treba imati na umu da je kasarna druga škola, kroz koju prolazi masa našega naroda i da je procent nepismenih u kasarnama velik, pa prema tome i nastati svim silama, da vojnici u kasarni pored vojničke obuke dobije i osnovna znanja iz pismenosti.

Učitelji uvidevamo potrebu analfabetskih tečajev in ne samo teh; potreban bi bil sploh pouk vojakov, bodi da ponovijo znano snov iz šole, bodi da slišijo česa o kmetijstvu, sadjereji, gospodarstvu i. dr. Časa in prostora mislim bi bilo dovolj! Tako bi vojašnica prišla v nekako vez z domom in vsak mladenič bi odnesel domov marsikaj koristnega za svoj poklic. Veliko manj bi se mladeniči tako pri vojaki odtujili domu in poklicu.

Nekaj pa je, kar nam v odloku gosp. ministra prosvete ne ugaja, in to je — cenitev našega dela! Nagrada za poučevanje v teh tečajih znaša — 40 Din od vsakega vojaka, a šole, ko potrdita okrajni školski nadzornik in komandir jedinice, da je obiskovalec dosegel uspeh v vseh treh predmetih! Ako bi bili učitelji tako plačani, kakor so danes plačani — častniki, potem bi se noben učitelj ne obotavljaj voditi tečaj — brez plačn o. Vsaj vendar kljub slabemu gmotnemu stanju žrtvuemo iz idealizma, ki ga ni najti v nobenem stanu toliko, ves prosti čas (ki je tudi denar!) za razno izvenšolsko delo — zakaj bi ne vodili še analfabetske tečaje! Ker pa se naše izobraževalno delo naroda slabše cenil, nego delo častnika, zato s 40 Din od vsakega vojaka ne moremo biti zadovoljni. Za 40 Din nikjer na svetu ne dobim človeka, ki me v 36 urah naučil pisati, čitati in računati, kako da bi morali to storiti slabo plačani učitelji, posebno še pri malem številu obiskovalcev.

Ako potrebujejo poslanci dnevno 300 Din, potem pač 25 Din na uro za 10 analfabotov ne bo preveč! Pri večjem številu naj se zbog večjega truda nagrada zviša. Vobče pa bi nagrada ne smela biti odvisna od tega, če je analfabet dosegel

Na kraju se nalazi rječnik na trinaest listova. U 52 stupca ima u svemu preko 2000 riječi, koje su prevedene dotično protumačene, jer sastavljač knjige misli, da su Slovincu slabo poznate ili nerazumljive. Mnogo je to. Vidi se, kako je govor Slovincov znatno različit od našega. Očito je, da nam još treba mnogo, dok se približimo, a još više, dok se uistinu sjedinimo. A hoćemo li biti jedno bar onda, kad se budemo posve lako razumjeli? Samo onda će biti dobro, kad se budemo sporazumjeli.

U rječniku su sve riječi označene naglaskom i duljinom, i to brzim, sporim, uzlaznim ili silaznim naglaskom i znakom duljine, koji je jednak znaku za silazni akcent. I u samom tekstu su znakovi za naglašavanje, koje Slovincu zadaje dosta muka, ali drugačiji znakovi: — za dugi naglasak (puž, ruka) i za kratki (dolina, oči, sumrak). Praksa će pokazati, je li ovaj način dobar za školu. Ja mislim da jest. Slovinci će pravilnije izgovarati nego da mu je štivo akcentuirano, kako biva u našim čitankama za srednje škole. Za čitanje po naglasku treba dugotrajne vježbe i općenitog poznavanja jezika, ali onaj, koji tek uči jezik, ne će naučiti ništa, ako se tolikim znacima za naglasak sva njegova pozornost iscrpi za sam izgovor, koji u početku nije i ne smije biti najglavniji posao obuke.

Prof. Nikola Žić.

učni smoter, ker čudežev učitelj ne more delati — učenci pa so različni!

Zato zahtevamo, da se honorar za analfabetske tečaje času primerno regulira, in sicer najmanj 25 Din na uro, ako je število analfabetov 10, pri večjem številu več, in sicer neodvisno od učnega uspeha posameznika.

Ako pa hoče prosvetno ministrstvo štediti pri analfabetih na stroške učiteljev, potem pa naj te poučujejo oni, ki so pri plačah »izvoljeni stan«.

Vestnik upokoj. učiteljstva.

—up Odbor društva upokojenega učiteljstva Slovenije je imel 2. novembra 1923 dopoldne v I. mestni dekliški šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani svojo redno sejo. Vsi člani so se vabilu odzvali. Predsednik povdarja dobro udeležbo in otvori zborovanje. Zadnji zapisnik se prečita in odobri. Tajnik poroča, da se je društvu že zagotovilo od raznih zavodov in bank več podpor, katere bodo zvišale okoli 4000 kron društveni rezervni fond. Odbor poročilo z veseljem odobrava. Na novo je pristopilo 12 članov v društvo, in ker so vsi priložili zdravniška spričevala, se vsem dostavijo »Sprejemnice«. Po umrlem članu nadučit. Sila, dovoli odbor gospej vdovi zvišati podporo. Ko so se razni nasveti sprejeli, je predsednik zaključil zborovanje.

B—k.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Kako protestira slovensko ljudstvo v Italiji proti poitalijančenju šol: »Goriška Straža« od 12. t. m. objavlja protest proti poitalijančenju naših šol: Protest Sv. Križa na Vipavskem: Podpisani očetje šoloobveznih otrok v sveto-kriški občini s tem odločno ugovarjamo nameri in poskusu rimske vlade, da vpeleje italijanščino za učni jezik v ljudske šole, v katere morajo hoditi naši otroci. Že blizu sto let uživa v naši občini rod za rodom blagor ljudskoškolskega pouka, ki se je vedno dajal v slovenskem jeziku, kateri se tudi edini glasi ob domačih ognjiščih — v svetiščih naših družin, kakor tudi v naši cerkvi — v svetišču božjem. Dasi imamo že po naravi pravico, da se naši otroci poučujejo v materinem jeziku, je vendar tudi italijanska vlada ponovno obetala, da nam te pravice ne bo kratila. Zato naj nas vlada zdaj ne demoralizira s takim činom, ki bi nas moral prepričati, da hoče biti država tvorba nasilja, ne pa — kakor smo se zanašali — moralna in pravna ustanova. (Sledi 200 podpisov družinskih glavarjev).

—r Kako so prej ustanovili Italijani laške šole v slovenskih krajih. »Edinost« od 16. oktobra t. l.: »Na šolo v vasi Babiči so nam poslali italijanskega učitelja. Delo za poitalijančenje šole je začel sam vaški načelnik, ki je hodil od kmeta do kmeta in izpraševal, ali hočejo italijansko ali slovensko šolo. Vsi — razen par njegovih prijateljev — so odgovorili, da želijo, naj ostane šola, kakršna je bila prej, t. j. slovenska. Nekaj dni pozneje pa je hodil zopet po občini in to pot v spremstvu brigadirja iz Marezigin še enega karabinerja. Nekateri starši so odgovorili, da hočejo imeti italijansko in slovensko šolo, drugi pa so se zbal karabinerjev in se uklonili. Tako je dosegel vaški načelnik svoj namen s pomočjo karabinerjev. Sedaj se starši v skrbeh povprašujejo, kaj se bodo mogli njihovi otroci naučiti od učitelja, ki ne razume otrok, ne oni njegaj!« Torej, karabinerji tu, karabinerji tam, pri starših in pri otrocih.

Splošne vesti.

— Stara pesem. Lansko leto so nas ravno tako za norca imeli kot letos. Najprej obljube za 1. december, potem za Božič, nato trinajsto plačo 1. januarja in slednjič smo prejeli sredi marca povišico, ki ni bila več povišica in pomoč, ker je draginja narasla že daleč čez dohodke. Letos gre isto pot. Obljub smo siti do grla; ne besed, denarja potrebujemo. 1. decembra se mora izplačati predum. Tudi drugi stanovi že nevoljno gledajo berastvo državnih nameščencev.

— Inozemski listi ob Ganglovi petdesetletnici. Ob priliki Ganglovega jubileja so se spomnili jubilanta tudi vnanji listi. Amerikanski »Glas Naroda« piše z dnem 29. oktobra 1923 sledeče: »Prihodnji mesec praznuje petdesetletnico rojstva naš odlični rojak Engelbert Gangl. Ta gospod je rojen Metlican in je znan po širni domovini in tudi Amerikancem po svojem pisateljstvu. On je pesnik in pisatelj. Med njegova najboljša dela spada jo »Beli rojaki«, ki jih je prinašal svoj čas

tudi naš list. Tu je opisano tako lepo vse življenje, trpljenje, žalost in veselje naših Belokranjcev, da zalijejo človeku solze oči, kadar čita to prelepo knjigo. Kot učitelj je stal vedno v prvih vrstah, ko se je borilo slovensko učiteljstvo za svoje pravice. Zato pa ga tudi tako čislajo, kakor še nikogar pred njim. Po prevratu je postal višji šolski nadzornik in sedaj je šolska reforma v največjem delu. Zaradi svoje prijaznosti in pravičnosti je splošno priljubljen. Kadar le more, pohiti v svojo ljubljeno Metliko, kjer mu je najljubši kotiček na pristavi pri sv. Roku. V sokolski organizaciji je znan kot neustrašen organizator in je tudi podstarosta Jugoslov. Sokolskega Paveza. Znan je kot sokolski govornik in pisatelj, katerega tople besede užgejo še tako mlačno srce in ga osvoje. Želimo mu še mnogo srečnih in plodonosnih let!« — Prav v toplih besedah se ga spominja tudi centralno glasilo čehoslovaškega učiteljskega Udruženja »Časopis Česloslov. Obce Učiteljske«, ki navaja podrobno njegova dela in zasluge. — Tržaški »Učiteljski list« se je spomnil Gangla v prav iskrenih besedah. — Tudi »Kmetijski list« je posvetil jubilarju večje poročilo.

— Učitelji — izredni slušatelji na univerzi v Ljubljani. Z ozirom na več vprašanj sporočamo, da se učitelji lahko vpšejo kot izredni slušatelji na univerzi v Ljubljani. Učiteljstvo bodo sigurno najbolj zanimala predavanja dr. K. Ozvalda o kulturni pedagogiki, ki je vrše od ponedeljka do četrta vsak dan od 3.—4. popoldan.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 25. t. m. ob 10. uri dopoldne v zbornični dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o temi: **Socialno-etične naloge osnovnega šolstva.** Predava g. Ivo Perrot. K temu predavanju vabimo vse kroge naše javnosti, zlasti pa morejo biti zainteresirani za predavanje naši vzgojitelji, posebno naši učitelji in naš učiteljski naraščaj. Pričakujemo, da se bodo v obilnem številu odzvali vabilu.

— Odlikovanje. Za zasluge na prosvetnem in gospodarskem polju je bil odlikovan z redom sv. Save tov. nadučitelj Petriček iz Žalca. Tov. Petriček je posebno znan z ozirom na zasluge, ki jih ima za Hmeljarsko društvo za Slovenijo, Zasluznemu tovarišu tudi naše čestitke!

— Iz severnega Prekmurja nam poročajo: Tukajšnje šole so dobile drva za zimo nakazana šele koncem oktobra in prve dni novembra od »Okrajnega agrarnega urada v Mariboru«, čeravno so bile vložene prošnje za drva že meseca julija. Šolske voditelje, ki se javijo pri dotičnem nadlogarju, kjer so jim drva nakazali, tolaži g. nadlogar s tem, naj čakajo do meseca januarja, ker mora zopet prositi dovoljenja iz Beograda, kar ne bo prej dobil, kakor v januarju. Lepa tolažba! Do meseca januarja dobimo dovoljenje iz Beograda, do meseca februarja dobimo dovoljenje od g. nadlogarja in meseca marca, ko mine zima, bodo drva navožena. Zakaj nakaže »Okrajni agrarni urad v Mariboru« drva šele zdaj? Opozorimo g. uradnike pri »Okrajnem agrarnem uradu v Mariboru«, naj nakažejo v prihodnjem letu drva že preje, da se taki slučajji preprečijo.

— Celjsko učiteljsko društvo. Tovariši(ice), ki žele **Učiteljski koledar za leto 1924**, naj naznanijo šolskemu vodstvu okoliške šole v Celju oziroma društvenemu tajniku.

— Učiteljski koledar za leto 1924. V zadnji številki je v razporedu tiskovna napaka glede cene. Cena koledarju je 20 Din, kar je za ta obseg sila nizko. Tovariši in tovarišice, naročajte koledar v čim večjem številu.

— Poziv članom »ljubljanskega učiteljskega društva«. Odbor poziva vse one člane in članice, ki se še niso naročili na »Koledar UJU 1924«, naj to nemudoma store, ker se naročila po 20 Din za Koledar sprejemajo samo še kratek čas. — Ustne prijave sprejema strokovno tajništvo UJU pov. Ljubljana, pismene prijave pa naj se pošljejo na tajnika Janka Lenarčiča, Ljubljana, Rožna ulica 13.

— Prosvetni proračun za Slovenijo. Dne 17. t. m. je druga sekcija razpravljala o izdatkih za ljudsko in meščansko šolstvo ter učiteljska. Postavke so bile večinoma sprejete kakor so bile predložene v proračunu, le nekatere so bile neznatno povišane. Na predlog posl. Hohnjeca so za Slovenijo povišani nekateri krediti, med drugimi potovalni in selitveni stroški za osnovne šole od 300 na 500 tisoč — pisarniški stroški za meščanske šole na 75.000 — potovalni in selitveni stroški šolskih nadzornikov na 130.000. Kar se tiče prejšnjega dolga za pouk po eksku-

rendnih šolah in po šolah, kjer poučujejo nestalne učne osebe, po katerem ima država plačati odškodnino učiteljem in ka- tehetom, je večina hotela ta dolg razdeliti na več proračunskih let, vendar pa je obveljal predlog dr. Hohnjeca, da se ves dolg v znesku 675.000 Din stavi v letošnji proračun. — Glasbeni šoli v Ljubljani in Mariboru se je dovolilo skupaj letne podpore 50.000 Din. — Za šolo pri Sv. Primožu se je dovolilo 50.000 Din, za konvikt v Murski Soboti tudi 50.000 Din.

— Usposoblenostni izpiti za osnovne in meščanske šole v Mariboru so se vršili pod predsedstvom g. ravnatelja M. Pirca v času od 5. do 13. novembra t. l. Uspeli teh izpitov so bili sledeči: a) srokovni izpit telovadbe za osnovne in meščanske šole je napravila gđc. Berta Petrič; b) usposoblenostni izpit za osnovne šole so napravili gg.: Karner Edm., Ravbar Ciril, Povh Stanko, Čeh Bramimir, Podgoršek Amalija, Jerončič Marica, Zidar Verena, Kašpar Franc, Stanzer Josip, Godic Rudolf, Šegula Josip, Pokorn Danica, Čulk Marija, Schönwetter Avgust, Unverdorben Josip, Ravter Slava, Perčuh Rezika, Vranc Ernst, Smeh Lavoslav, Orač Poldo, Sotošek Zdravko, Župevec Jožica, Pozne Marica, Klinec Drago (z odliko), Karničnik Marija, Kvac Marica, Tavzes-Oswald Marija, Fabič Janko, Kovačič-Skrbinšek Mira, Kokl Vida, Duh Amalija, Pečar Mara, Rečnik Ivana in Lečnik Angela; c) dopolnilni osnovnoškolski izpit so napravili gg.: Luthar Šarolta, Ruža Emerik, Ruža Gizela, Nagy Evgen, Kos Drago in Ille Olga; d) specijalni izpit sta napravila gg.: Bogovič Petar (za srbohrvaščino) in S. Pia Kos (za francoščino). — Med izpitom so odstopili 3 kandidatje (inje), 2 kandidata sta bila reprobirana.

— Usposoblenostni izpiti v jesenskem roku v Ljubljani. K usposoblenostnim izpitom pred izpraševalno komisijo v Ljubljani, ki so se vršili v času od 5.—15. novembra t. l. pod predsedstvom ravnatelja A. Doklerja, se je priglasilo 85 kandidatov in kandidatinj; izmed teh je bilo 7 reprobiranih, 5 jih je med izpitom odstopilo, uspešno pa so izpit prestali: a) za meščanske šole: Marta Čretnik (II. sk.), S. Imakulata Leben in S. Justina Višner (I. sk.), b) za osnovne šole: Franc Berden, Alojzij Colja, Boris Grad, Gabrijel Janežič, Ciril Jelinič, Vladislav Klemenčič, Ožbe Lodrant, Alojzij Mrovčje, Ludovik Peternel, Peter Potočnik, Ivan Repovš, Emil Rus, Alojzij Šarabon, Josip Tavčar, Fran Tončič, Andrej Zupančič. — Marija Adamič-Repič, Marija Artel, Mihaela Bahovec, Marija Benedik, Ema Bežek, Marija Bizjak, Marija Brandstetter, Pavla Budinek, Ana Cirman (z odliko), Marija Cizel-Prašnikar, Danica Černe, Leopoldina Dolenc, Zora Dolničar, Leopoldina Faganel, Marija Frank, Marta Gradišar, Pavla Haller, Ana Hitel, Jospina Istenič, Vida Jaklič, Iva Kunc, Ana Levec, Antonija Lobe, Marija Ložar, Frančiška Macarol, Jelisava Mokrovič, Marija Pavec, Marija Perko, Veronika Perko, Justina Pipan, Vera Pirce (z odliko), Marta Plavšak, Hedvika Povh, Ana Prestor, Gabrijela Rajer, Iva Rakovec, Katarina Rihar, Justina Rodič (z odliko), Renata Šavnik, Lea Škerjanec, Bogomila Tevš, Justina Toni, Franja Trdina, Amalija Uršič, Erna Vavpot, Zofija Verbančič (z odliko), Stana Višner, Asta Vodušek, Angela Vrhovec, Hortencija Vuga, Pavla Žerjav, Milena Žun, S. Emanuela Žunkovič. c) dopolnilni izpit iz petja in telovadbe: Antonija Druškovič-Turk.

— Tovariši — lovci! Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani potrebuje v svrhu svojega obrata razne ustreljene ptice in živali, ki bi bile primerne za gačenje. V ta namen se naprošajo vsi tovariši-lovci, naj nam o prilikah pošiljajo take eksemplare. **Stroške in poštnino povrnemo.** Na delo tedaj: procvit naših gospodarskih podjetij je korist celotne naše organizacije, ker se čisti dobiček od njih uporablja izključno za organizacijo in narodno-kulturne namene!

TOVARIŠI BLAGAJNIKI!

Vabim Vas uljudno in nujno, da nam nabrano članarino nemudoma vpošljete. Zaostanki na članarini so letos izredno veliki. Dvoje močnih društev ni vplačalo letos še sploh nikake članarine Članarina se vplačuje vnaprej, ne šele decembra za celo leto nazaj. Tiskarna zahteva svoje, centrala svoje, kje naj vzamemo, če nam društva zadržujejo članarino! Naj ta prošnja blagajnika ne ostane brez odziva. Pričakujem zanesljivo prihodnji teden odgovor tovarišev blagajnikov v obliki številnih nakazil.

Glavni blagajnik.